

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Основи філософських знань
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Глибченко Віктор Григорович, Лебідь Андрій Євгенійович, д.філ.н., викладачі Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень освіти	Фахова передвища освіта; НРК України – 5 рівень
Семестр вивчення навчальної дисципліни	6 тижнів протягом 7-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 3,0 кредити ЄКТС, 90 години, з яких 32 годин становить контактна робота з викладачем (24 годин лекцій, 8 годин семінарських занять), 58 години становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання з дисциплін: «Історія державності та культури України», «Економічна теорія», «Правознавство»
Додаткові умови	Без додаткових умов
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти філософської культури мислення, шляхом прилучення їх до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію його існування; здатності аналізувати, критично сприймати сьогодення та глобальні виклики.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
Змістовий модуль 1. ГУМАНІСТИЧНИЙ ЗМІСТ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ ФІЛОСОФІЇ Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання. Поняття “філософія”. Місце філософії в самопізнанні людини. Основні джерела філософії:	

міфологія, релігія. Предмет і функції філософії. Філософія в системі культури.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу.

Історія філософії як сходження до вершин людського самопізнання. Стародавня філософія як зародок і колыска всіх наступних типів філософії. Проблема позбавлення людини від страждань у філософії Стародавньої Індії. Проблеми філософії Стародавнього Китаю. Антична філософія: особливості розвитку, морально-етична спрямованість.

Тема 3. Філософія середньовіччя та епохи відродження.

Загальна характеристика доби середньовіччя. Зміна у світогляді під час переходу від античності до середньовіччя. Роль християнства у формуванні середньовічної філософії. Основні проблеми та досягнення філософії доби середньовіччя в Європі та Візантії. Філософія Відродження: гуманістичний характер; науково-природничі погляди; соціально-політичні ідеї; етика Ренесансу. Проблема людської особистості.

Тема 4. Філософія Нового часу

Якісно нова спрямованість філософії в епоху ранніх буржуазних революцій в Європі. Пошуки продуктивного методу пізнання; сенсуалізм, раціоналізм. Новий філософський ідеал у філософії просвітництва. Проблема свободи людини та шляхи її соціального визволення. Класична німецька філософія.. Моральний смисл обмеження людського розуму і розширення меж віри. Особливості та досягнення класичної німецької філософії.

Тема 5. Філософія 19-20 ст.

Своєрідність російської філософії: релігійно-ідеалістичний, революційно-демократичний напрямки, руський космізм. Перегляд класичної моделі світорозуміння у філософії XIX-XX століть. Програму радикального оновлення філософії - філософія Маркса й Енгельса, позитивізм, філософія життя. Некласична філософія XX століття: основні напрямки та їх особливості.

Тема 6. Філософська думка в Україні.

Джерела української філософської культури.

Академічна філософія XIX століття: особливості, напрямки і основні філософські ідеї. “Культурне відродження” 20-х та філософське відродження 60-х років XX століття. Сучасна філософська думка в Україні. Філософська думка української діаспори.

Змістовий модуль 2.

ОНТОЛОГІЯ І ГНОСЕОЛОГІЯ

Тема 7. Проблеми буття у Філософії.

Поняття “онтологія”, буття. Фундаментальне значення проблеми буття в філософії. Реальність буття та небуття. Єдність матерії, руху, простору, часу.

Тема 8. Духовний вимір людського буття.

Свідомість людини як діалектичне співвідношення об'єктивної та суб'єктивної реальності, як духовний спосіб орієнтації людини в реальності буття, що розвивається. Проблематика походження, розвитку і сутності свідомості. Суспільна свідомість.

Тема 9. Основи філософського вчення про розвиток.

Діалектика як вчення про розвиток і універсальні зв'язки. Принципи діалектики. Категорії діалектики. Закони діалектики. Антиподи діалектики: софістика, метафізика.

Тема 10. Основний зміст пізнавальної діяльності.

Поняття “гносеологія”. Проблема пізнання у філософії. Пізнання і знання. Проблема істини. Методологія. Метод як усвідомлений спосіб пізнавальної діяльності. Методологічний арсенал науки.

Змістовий модуль 3.

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Тема 11. Філософський аналіз суспільства.

Поняття суспільства у філософії. Основні підходи до розуміння суспільства. Сутність та структура духовного життя суспільства, поняття “культура” як єдність матеріальних і духовних цінностей, вироблених людством. Історична різноманітність і єдність типів суспільства. Формация і цивілізація. Сучасні концепції суспільного розвитку, його критерії.

Тема 12. Філософська концепція людини.

Філософська концепція людини - основа наук про людину. Сутність людини. Проблема людини в історії філософії. Філософський зміст понять “індивід”, “індивідуальність”, “особистість”. Самореалізація особи

Тема 13. Цінності в житті людини і суспільства.

Поняття “аксіологія”. Місце аксіології в системі культури. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Цінність як ядро духовного світу людини. Базові цінності людського буття. Глобальні проблеми людства і людина: екологічний і моральний імперативи виживання людства. Стратегія людства в планетарному масштабі. Проблема переходу від технологічної до антропогенної цивілізації

Змістовий модуль 4.**РЕЛІГІЄЗНАВСТВО****Тема 14. Феномен релігії**

Релігієзнавство як явище духовної культури. Виникнення і становлення релігієзнавства як галузі гуманістичного знання. Поняття і сутність релігії. Релігія-складне духовне утворення. Соціальні, гносеологічні, онтологічні та психологічні чинники релігії. Функції релігії. Класифікація релігії та її географія.

Тема 15. Етнонаціональні релігії світу

Первісні вірування. Релігії Стародавніх цивілізацій. Етнонаціональні релігії: іудаїзм, конфуціанство даосизм, синтоїзм, сикхізм, зороастризм, ведизм, джайнізм, брахманізм-загальна характеристика.

Тема 16. Світові релігії

Світові релігії: буддизм, християнство, іслам та їх течії- загальна характеристика релігій. Нові світові релігії-загальна характеристика.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти зможе:

РН1.	Розуміти основи демократичного устрою держави, верховенства права, знати і реалізовувати права і обов'язки громадянина України.
РН2.	Оцінювати сучасний стан культурного розвитку держави, розвивати та вдосконалювати інтелектуальний, загальнокультурний, фізичний і духовний рівень. Бути активним суб'єктом професійної та економічної діяльності держави.
РН3.	Здійснювати організацію робіт та нагляд (управління) в контекстах професійної діяльності, у тому числі в умовах непередбачуваних змін
РН4.	. Взаємодіяти з колегами, керівниками та клієнтами, формувати власний внесок у роботу команди, доносити до фахівців і не фахівців інформацію, ідеї, проблеми та власний досвід у сфері будівництва та цивільної інженерії.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПРН 1.	Розуміти основи демократичного устрою держави, верховенства права, знати і реалізовувати права і обов'язки громадянина України.
ПРН 2.	Оцінювати сучасний стан культурного розвитку держави, розвивати та вдосконалювати інтелектуальний, загальнокультурний, фізичний і духовний рівень. Бути активним суб'єктом професійної та економічної діяльності держави.

ПРН 4.	Взаємодіяти з колегами, керівниками та клієнтами, формувати власний внесок у роботу команди, доносити до фахівців і не фахівців інформацію, ідеї, проблеми та власний досвід у сфері будівництва та цивільної інженерії.
7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
	Розділ 1. Гуманістичний зміст історії виникнення і розвитку філософії.
	Тема 1. Вступ. Філософія як специфічний тип знання.
Л 1	Предмет і завдання філософії.
	Тема 2. Філософія Стародавнього світу.
Л 2	Антична філософія.
	Тема 3. Філософія середньовіччя та епохи Відродження.
СЗ 1	Астрологічні та окультні традиції сходу та заходу
	Тема 4. Філософія Нового часу.
Л 3	Нова спрямованість філософії
	Тема 5. Філософія XIX-XX століть.
Л 4	Основні напрямки філософії 19-20 ст.
	Тема 6. Філософська думка в Україні.
СЗ 2	Розвиток філософської думки в Україні.
	Тема 7. Проблема буття у філософії.
Л 5	Значення проблеми буття в філософії
	Тема 8. Духовний вимір людського буття.
Л 6	Феномен людської свідомості
	Тема 9. Основи філософського вчення про розвиток
Л 7	Діалектика як вчення про розвиток
	Тема 10. Основний зміст пізнавальної діяльності.
СЗ 3	Проблема істини у пізнанні.
	Тема 11. Філософський аналіз суспільства
Л 8	Поняття суспільства і його соціальна структура.
	Тема 12. Філософська концепція людини.
Л 9	Проблематичність людського життя.
	Тема 13. Цінності в житті людини і суспільства.
СЗ 4	Базові цінності людського буття.
Л 10	Глобальні проблеми людства.
	Тема 14. Феномен релігії
Л 11	Загальна характеристика релігій світу
	Тема 16. Світові релігії
Л 12	Сутність та напрями християнства
7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Підготовка до лекції.
НД 2.	Підготовка до обговорення та/або опитування за темами семінарського заняття.
НД 3.	Підготовка до тестування в LMS MOODLE.
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	

МН 1.	Акроматичні словесні методи: пояснення, розповідь, лекція, робота з електронним навчальним контентом.
МН 2.	Евристичні (запитальні) словесні методи: бесіда.
МН 3.	Пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод учіння.
МН 4.	Аналіз історій і ситуацій.
МН 5.	Problem-Based Learning/ метод проблемного викладу.
МН 6.	Flipped learning/ перевернуте навчання.
МН 7.	Mobile Learning/ мобільне навчання.
МН 8.	Blended-learning / змішане навчання.

Лекції надають студентам теоретичну основу з філософських знань, передбачених змістом навчальної дисципліни, що є основою для самостійного навчання здобувачів освіти. Лекції доповнюються семінарськими заняттями, які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання, генерувати оригінальні або нові ідеї. На семінарських заняттях використовується методика, яка передбачає закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання, допомагають їм при вирішенні професійних завдань, формують навички правильного мислення та вміння їх застосовувати для подальшого успішного оволодіння суспільними та фаховими дисциплінами, у практичній діяльності. Самостійному навчанню сприяти підготовка до лекцій, семінарських занять, а також робота в невеликих групах для проведення аналізу ситуацій, визначення шляхів вирішення проблем, що будуть представлені іншим групам, а потім проаналізовані та обговорені на загальній дискусії. Гнучкість, доступність та персоніфікація навчання забезпечується використанням мобільних пристроїв, LMS MOODLE, в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно онлайн, дозволяє створити комфортне освітнє цифрове середовище та забезпечити індивідуальну траєкторію навчання.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Контроль навчальної роботи студента і оцінювання здійснюються за 4-бальною (традиційною) шкалою:

Оцінка	Рівень	Визначення
5 (відмінно)	високий	Студент вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення; аргументовано, науково аналізує філософські процеси. Вміє використовувати різноманітні джерела знань, систематично поповнює знання, вміє застосовувати філософські знання при вирішенні професійних питань, подолання конфліктних ситуацій. Уміє вдаватися до діалогу, доводить власну громадську та світоглядну позицію. Виконав 100% самостійної роботи. за підсумками тестування правильно відповідає на 90- 100% питань.
4 (добре)	достатній	Студент добре володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді; потребує незначної допомоги викладача при виборі напряму відповіді та

		допускає незначні помилки, неточна аргументація; оцінювання філософських досліджень більш емоційне, ніж наукове. Має незначні труднощі при діалоговій бесіді і доказах власної думки. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 70- 89% питань.
3 (задовільно)	середній	Студент користується лише окремими знаннями дисципліни, порушує логіку відповіді, відповідь не достатньо самостійна, допускаються суттєві помилки в знаннях та поясненні питань дисципліни; оцінювання філософських знань лише емоційне; викладач постійно коректує відповіді студента, мова студента спрощена. Студенту важко підтримувати бесіду, не вистачає доказів для обґрунтування власного погляду. Виконав не менше 70% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 50- 69% питань.
2 (незадовільно)	початковий	Студент не володіє необхідними знаннями, не володіє практичними навичками дисципліни. Виконав менше 50% обсягу самостійної роботи або зовсім не виконав самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 0 - 49% питань.

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені наступні методи поточного формативного оцінювання: опитування студента на семінарському занятті та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до виконання тестових завдань, оцінювання поточного тестування, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних завдань.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Методи оцінювання:

М 1.	Опитування.
М 2.	Тестовий контроль.
М 3.	Метод самооцінки.

В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно (<https://dl.kfk.sumdu.edu.ua/course/view.php?id=241>)

Форма підсумкового контролю: 5 семестр – залік.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН 1.	Мультимедіа (LED TV)
ЗН 2.	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування)
ЗН 3.	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі
ЗН 4.	Сервіс для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей: Zoom, Google Meet.

10.2 Інформаційне та навчально- методичне забезпечення

Основна література	1. Основи філософських знань : курс лекцій / уклад. О. В. Марущак. - Миколаїв : МНАУ, 2021. - 144 с. 2. Петрушенко В.Л. Філософія: Підручник. – Львів: ПП “Магнолія 2006”, 2025. – 504 с. 3. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 4-те вид., переробл. – Харків : Право, 2023. – 424 с. 4. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с. 5. Баранник М.В. Лекції з філософії : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 166 с
Допоміжна література	1. Філософія. За ред.. М.І. Горлача. Кременя В.Г., Рибалка В.К. – Харків.:Консум, 2001-672с. 2.Філософія : підручник для вищої школи.-Х.: Прапор,2004.-736с. 3.Ільїн В.В. Кулагін Ю.І.Філософія: підручник 2ч.-Ч2.– К.: «Альтерприс», 2002.-480с. 4. Ільїн В.В.Кулагін Ю.І. Філософія :підручник:в 2ч.-Ч1– К.: Альтерприс, 2002.-464с. 5. Філософія. Навчальний посібник. - 3-є вид.,стер. Л.В. Губерський, В.П. Андрущенко та ін..; За ред. І.Ф. Надольного .–К. Вікар, 2003-457с. 6.Вступ до філософії:Історико-філософська пропедевтика . Підручник:Г.І.Волинка В.І.Гусев, І.В.Огородник ,Ю.О,Федів,За ред. Г.І. Волинка-К. Вища шк..1999.-624с. 7.Ящук Т.І. Філософія історії:Курс лекцій . Навчальний посібник .-К. Либідь ,2004 -464с. 8.Воронкова В.Г. Філософія. Навчальний посібник .-К.ВД „Професіонал,, 2004 .-536с. 9.Таранов П.С 120 філософів:Життя. Доля. Учення. Думки. Універсальний аналітичний довідник з історії філософії .\У 2т.Сімферополь \,,Реноме,,2002 - 704с..іл.-т.1 –(Рос.мова) 2 тома (Другий на російській мові). 10. В,М,Вандишев Філософія. Екскурс в історію вчень і понять: Навчальний посібник.- К.:Кондор, 2005.-474с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	Глибченко В.Г. Дистанційний курс «Основи філософських знань» розміщений на освітній платформі MOODLE ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ» URL: https://dl.kfk.sumdu.edu.ua/course/view.php?id=241

РОБОЧИЙ РЕГЛАМЕНТ
контролю навчальної роботи студента і оцінювання

1. Структура навчальної дисципліни:

Загальний обсяг дисципліни	90 годин / 3,0 кредити ЄКТС
Контактна робота з викладачем	32 годин / 16 занять
Самостійна робота здобувача освіти	58 годин, що включає в себе опрацювання лекційного матеріалу, практичні заняття, самостійне опрацювання окремих питань/тем навчальної дисципліни, підготовку та виконання завдань у вигляді есе, доповідей тощо, підготовку до поточних та підсумкового контролів
Індивідуальне завдання	відсутнє

2. Контактна робота з викладачем:

Лекційні заняття	24 години / 12 занять
Семінарські заняття	8 годин / 4 занять
Консультації очно та/або дистанційно як в асинхронному, так і в синхронному режимах	згідно розкладу

3. Організація освітнього процесу:

Семестрів викладання	1
Семестр	7/ осінній

4. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: 4-бальна (традиційна) шкала.**5. Види навчальної роботи здобувача освіти, які підлягають оцінюванню**

Вид навчальної діяльності	Політика оцінювання
підготовка до лекції /опрацювання теоретичного матеріалу в LMS Moodle	опитування; письмова перевірка; моніторинг активності здобувача в LMS Moodle
підготовка до обговорення та/або опитування за темами практичного заняття / тестування в LMS Moodle *	опитування; розгорнуту бесіду з вузлових питань, запропонованих студентам для підготовки вдома: проблемні питання, аналіз конкретних ситуацій, доказ версій, прогнозів; виступи з доповідями; диспут у формі діалогу; активне доповнення основних доповідей; тестування рівня навчальних досягнень на освітній платформі Moodle*
виконання завдання на освітній платформі Moodle – огляд статті	практична перевірка: виконання здобувачем освіти в LMS Moodle виду діяльності «Завдання», завантаживши звіт про виконання у форматі .doc / «Вікі». Вид діяльності «Завдання» в LMS Moodle не має автоматичного оцінювання, викладач вручну виставляє оцінку, а також додає коментар, після прочитання відповіді здобувача освіти
тестування на освітній платформі Moodle	тестовий контроль: автоматичне діагностування результатів навчання в LMS Moodle. Умовою отримання позитивної оцінки за результатами опанування дисципліни є обов'язкове складання поточних тестових завдань не менше 60%
аналіз власної навчальної діяльності (рефлексія)	самооцінка

* – у разі відсутності здобувача освіти на семінарському занятті, у т.ч. у разі запровадження дистанційної форми навчання з урахуванням безпекової/епідемічної ситуації, необхідно виконати в LMS Moodle відповідний вид діяльності «Тест» / «Завдання».

6. Форма підсумкового контролю:

7/ осінній семестр	залік	вид діяльності «Тест» на освітній платформі Moodle – Підсумкове тестування, що містить як автоматизовані тести для контролю та самоконтролю навчальних досягнень здобувачів освіти, так і завдання, що потребують розгорнутої, творчої відповіді.	охоплює весь навчальний матеріал, вивчений протягом семестру
--------------------	-------	---	--

7. Політика використання додаткових (заохочувальних) балів для підвищення рейтингу оцінки:

систематичне відвідування аудиторних занять / відсутність пропусків занять без поважних причин	особисте рішення здобувача освіти у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії
наявність рукописного конспекту	
відвідування консультацій, у т.ч. з використанням онлайн-сервісів	
послідовність і своєчасність виконання видів навчальної роботи, передбачених програмою	
участь у конференціях, круглих столах, конкурсах та ін. заходах із початкової дисципліни/ спеціальності	за фактом; сертифікат(и) участі; збірник з опублікованими тезами; новини та події, що оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу освіти
підготовка до публікації і прийняття до друку наукових праць із навчальної дисципліни: статті у наукових виданнях під науковим керівництвом лектора	за фактом; опублікована стаття в електронному (URL посилання) або друкованому вигляді (скан-копія)
участь та/або призове місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, Всеукраїнській студентській олімпіаді з навчальної дисципліни/ спеціальності, Всеукраїнській учнівській олімпіаді з базових навчальних предметів, Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів – членів Національного центру «Мала академія наук України»	за фактом; сертифікат(и) участі; диплом

8. Комунікаційна політика:

Активованій акаунт для авторизованого доступу до освітньої платформи Moodle (асинхронний режим навчання). Доступ до Google Meet для організації онлайн-занять (синхронний режим навчання). Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом.

9. Політика щодо академічної доброчесності:

Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик

списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про академічну доброчесність у ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ».

10. Політика щодо оскарження оцінювання:

Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів врегульований п. 7.5 Положення про організацію освітнього процесу.

11. Відвідування занять.

Для здобувачів фахової передвищої освіти очної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважні причини для неявки необхідно підтверджувати відповідними документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдань на самостійну підготовку або завдання поточного та підсумкового контролю. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в онлайн/змішаній формі за погодженням із завідувачем відділення.

12. Політика зарахування результатів неформальної освіти:

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентується Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті.